

НАУКОВА
ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЛОГОС»

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**«МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ»**

10-11 лютого 2017 р.

м. Львів

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**«МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ»**

10-11 лютого 2017 р.

м. Львів

УДК 81+82(063)

ББК 81+83я43

М 74

Мова та література у полікультурному просторі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 10-11 лютого 2017 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2017. – 160 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Мова та література у полікультурному просторі».

УДК 81+82(063)
ББК 81+83я43

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

- Сардарян К. Г.
ЕСТЕТИЧНА ФУНКЦІЯ КНИГИ СПОГАДІВ «НОМО FERIENS»
ІРИНИ ЖИЛЕНКО ЯК ЗАСОБУ КОМУНІКАЦІЇ..... 7
- Сунько Н. О.
ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ПРОЯВ МОВНОЇ ГРИ В ПРЕСІ 8

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

- Богачевська Л. О.
ХУДОЖНЄ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ В ТВОРАХ
Ч. ДІККЕНСА ТА І. ФРАНКА (КОМПАРАТИВНИЙ АСПЕКТ) 12
- Мельникова Т. В.
КЛАСИФІКАЦІЯ ПАРОДИИ 15
- Микитюк С. С.
ПОЕЗІЯ Р. БЕРНСА В ПЕРЕКЛАДАХ М. МИХАЙЛОВА ТА Ю. КНЯЗЄВА 19
- Рижка У. В.
ПОНЯТТЯ «ОПОВІДНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ» ТА СПОСОБИ ЇЇ ВИРАЖЕННЯ 22
- Юник А. І.
ІНТЕРМЕДІАЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ В АСПЕКТІ «ЛІТЕРАТУРА – ЖИВОПИС»
У НОВЕЛІ М. ХВИЛЬОВОГО «СИЛУЕТИ» 24

СЕКЦІЯ 3. ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

- Война М. О.
СТРУКТУРА ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ ЛЮДИНИ У СИМВОЛІЧНІЙ
СИСТЕМІ ХУДОЖНЬОЇ ОБРАЗНОСТІ ПРОЗИ ЦАНЬ СЮЕ 26
- Тендігна Н. М., Грицюта О. В.
ХУДОЖНЯ МОТИВАЦІЯ ОБРАЗУ СМЕРТІ У РОМАНІ
А. КРІСТІ «ЗАПІЗНІЛА РОЗПЛАТА» 28

СЕКЦІЯ 4. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

- Полежаєва Т. В.
СПЕЦИФИКА МОЛОДЕЖНОГО СОЦІОКОДА КАК СОЦІАЛЬНОГО
ЯЗЫКОВОГО СТРАТУМА (НА ПРИМЕРЕ РУССКОГО
МОЛОДЕЖНОГО ЖАРГОНА) 32
- Солюк Л. Б.
ОСОБЛИВОСТІ ДІСЛІВНИХ ПРЕДИКАТОРІВ ПРОЦЕСУ
В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ 35

СЕКЦІЯ 5. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

- Bordyuk L. V.
SUBJECT AREA KNOWLEDGE AND EXPERTISE:
TRANSLATING ENGLISH ACADEMIC TERMS INTO UKRAINIAN 38

Неустросва Г. О. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ	135
Подворна Л. А. ЗАСОБИ СМИСЛОВОГО ВИДІЛЕННЯ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ	137
Полторадня В. О. ГЕНДЕРНА ПРОБЛЕМАТИКА ТА НІМЕЦЬКИЙ АНЕКДОТ	139
Сай І. В. ПРО ЗНАЧЕННЯ ТА ПОХОДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ІДІОМ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІФОЛОГІЄЮ ТА ДАВНЬОЮ ІСТОРІЄЮ	143
Ткач Ю. К. ТРОПЕІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ АНТОРОПОМОРФНИХ КОНЦЕПТІВ (НА МАТЕРІАЛІ КАЗОК ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ)	146
Чепурна З. В. ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ АВТОРА ПРИ ПЕРЕКЛАДІ	149
Четайкіна В. В. СТАТУС БІБЛЕЇЗМІВ У ПАРЕМІОЛОГІЧНОМУ ФОНДІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	151
Шапочкіна О. В. ЕВОЛЮЦІЯ КАТЕГОРІЇ СТАНУ ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	153

в
 с
 ж
 п
 т
 за
 ві
 д
 вл
 ч
 де
 ва
 та
 ві
 пр
 ус
 ро
 сп

 ст
 ні
 ну

 ле
 по
 «Н
 ду
 зр
 лю
 том

3. Романські, германські та інші мови.

Шапочкіна О.В.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології

Київського університету імені Бориса Грінченка

ЕВОЛЮЦІЯ КАТЕГОРІЇ СТАНУ ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мова – це динамічна система, що безперервно розвивається, розуміння теоретичної суті більшості мовних фактів у їх динаміці можливо лише в ході діахронного аналізу. На сучасному етапі свого розвитку англійська мова продовжує активно збагачуватися новими формами для вираження вже існуючих в ньому значень і категорій.

Еволюціонуючи англійська мова пройшла ряд етапів, які характеризувалися як кількісними, так і якісними змінами на різних рівнях мовної системи. Саме тому діахронний аналіз мовних зрушень у парадигмі категорії стану давньоанглійської мови, визначення шляхів становлення станових форм англійської мови у історичній ретроспективі є одним із основних завдань, що вирішує дана праця.

Різнобічно проблематикою дослідження генези категорії стану англійської мови займалися такі науковці, як: М. Блох, О. Бондарко, П.Гончаренко, О.Долгова, В. Жук, Б. Зернов, І. Іванова, М. Івашкін, Б. Ільш, Л.Йофик, Д.Паремська, Т. Расторгуєва, О. Смирницький, Б.Хаймович, Р.Хогг та інші.

У давньоанглійській мові ще не існувало довершеної парадигми категорії стану. Давньоанглійські дієслівні форми співставлялися із готськими, оскільки готське Євангеліє (IV ст.) являло собою наймолодший зв'язний текст на будь-якій германській мові. Говорити про медіопасивність у давньоанглійській мові не має сенсу, однак у цій мові зберігся ізольований пережиток системи медіопасиву. Цим «залишком» є дві форми від сильного дієслова IV класу *hatan* «називатись» – форми однини 1-ої та 3-ьої особи *hatte* й форма множини *hatton*. Форма *hatte* з етимологічної точки зору повністю відповідає готській формі

haitada, а форма *hatton* утворена від неї за аналогією із формами множини минулого часу слабких дієслів [3, с. 122].

Вищезгадані форми зустрічалися у давньоанглійській мові у двох часових формах – теперішньому та минулому часах поряд із активними формами того ж дієслова, напр.: д.-англ. *þa ea þa hatte Araxis* «та ріка, що зветься Аракс», *synna gehwylcum thara the cwise hwyrfath* «кожної істоти, яка жива та рухається»; *folcum gefraege – faeder ellor hwearf* «серед народів славетних – його батько невідомо куди відправився»; *him tha Scyld gewat to gescaep-hwile* «потім Скільд вирушив, у призначений час»; *in worold wocun, weoroda raeswan*, «у світ народжених племен ватажкові».

Проте зауважимо, що форми дієслова *hatte* та *hatton* не можна вважати складовою дієслівної системи у давньоанглійській мові, оскільки це лише ізольований «залишок» системи флективного медіопасиву. Вони стали особливістю єдиного дієслова, тобто повністю лексикалізувалися.

У давньоанглійській мові не спостерігалось й особливих пасивних форм дієслова. Значення пасиву передавалося лише синтаксично із допомогою іменного складеного присудка, який був уособлений конструкцією копул (дієслів-зв'язок) *beon* та *weorþan* із дієприкметником II перехідних дієслів. Функціонування пасивних зворотів у давньоанглійській мові було відносно обмеженим: пасивний зворот із дієсловом *beon* (*wesan*) вживався тільки від перехідних дієслів, а з дієсловом *weorþan* – тільки від доконаних перехідних, напр.: д.-англ. *his zesteron beoð eall aspended* (Паркерська хроніка) «все його майно вичерпано» – перехідне доконане дієслово; *lyft wæs onhrered* «повітря рухалося» – перехідне недоконане дієслово.

Що стосується відмінностей між формами присудків із *beon* та *weorþan*, то вони визначаються відмінністю у семантиці цих дієслівних копул. Дієслова-копули лише частково втрачають своє лексичне значення й набувають узагальнене граматичне значення, однак їх граматичне значення не настільки абстраговане від лексичного, як у допоміжних дієслів, й тому зберігається відмінність у семантиці цих конструкцій, напр.: д.-англ. *þær wearþ Ordheh*

synizes þezn ofsæzen (Коттонська хроніка) «там був вбитий Ордтех, слуга короля»; *þæt zeweorg zeworct wæs* «ця фортеця була побудована» [4].

В. Ярцева відмічає, що пасивні звороти у давньоанглійській мові вживалися тоді, коли активно діюча особа невідома, або коли про неї не бажають говорити [2,с. 169]. Агенс дії при пасивному звороті виражається дуже рідко. Якщо виконавець дії представлений у реченні, то він виражається іменником або займенником у давальному відмінку із прийменником *from* або *of*, напр.: д.-англ. *him wære from drihtne sylfum heofonlic zifu forziven* «йому був подарований самим паном небесний дарунок».

Як альтернатива пасивним зворотам у випадках, коли конкретне джерело дії невідоме або з яких-небудь інших причин не вказувалося, у давньоанглійській мові вживалася активна конструкція із неозначено-особовим займенником *man* (*men, me*) у ролі підмета, напр.: д.-англ. *his broþur Horsa man ofsloz* (Коттонська хроніка) «його брата Хорзу вбили».

Аналіз самої головної конструкції, що складається з дієслів *wesan* (*beon*) та *weorþan* + дієприкметник II вказує, що у давньоанглійській мові не було спеціальної аналітичної форми для передавання станових відношень, а відповідне значення передавалося зіставним іменним присудком із більш або менш чітко вираженими частинами: дієсловом-зв'язкою із предикативним компонентом [2,с.170]. Визнаючи відсутність аналітичної форми пасивного стану як елементу дієслівної системи давньоанглійської мови, не можна не відмітити, що у окремих випадках пасивні звороти давньоанглійської мови дуже близькі за значенням, формою та характером функціонування сучасного аналітичного пасиву, напр.: д.-англ. (Пісня про Беовульфа) *feasceaft funden; he thaes frofre gebad* «безпомічним знайдений, за це йому винагорода надійшла»; *thaem eafera waes aefter cenned* «йому син потім був народжений»; *of feorwegum, fraetwa gelaeded* «з далеких країн прикрас принесених»; *aldor of earde – oththaet him eft onwoc* «князь землі – доки йому не був пізніше народжений»; *tham feower bearn forth gerimed* «йому четверо на рахунку принесені»; *tha waes Hrothgare here-sped gyfen* «потім було Хродгару процвітання у битві дане»; *tha*

ic wide gefraegn weorc gebannan manigre maegthe geond thisne middan-geard «потім я чув, робота була наказана багатьом племенам по усьому Середземномор'ю»; *þa wæs Hroðgare here sped zufen* «тоді Хродгару була дарована військова вдача».

Взяті ізольовано форми типу *wæron boren* можуть розглядатися як аналітичні пасивні форми, оскільки дієприкметник в них не узгоджується із підметом. Однак приклади такого типу свідчать лише про певну еволюцію, про зародження нової форми. Подібні конструкції небагато чисельні та не вступають у системні відношення із морфологічними дієслівними формами [1].

Саме тому, можна узагальнити, що у давньоанглійській мові наявність граматичної категорія стану є дискусивною. Англійська мова успадкувала двограмемну категорію стану, спільну для індоєвропейських мов, з прагерманської мови-основи. Хоча вже у давньоанглійській мові так званий синтетичний медіопасив (аналог сучасного пасиву) був презентований поодинокими реліктами.

Отже, у давньоанглійській мові категорія стану існувала як протиставлення форм дієприкметників перехідних дієслів. Participle I виражав активний стан, а для вираження пасивного стану вживався Participle II. Вживання дієслів *beon*, *wesan* та *weorþan* разом із Participle II не можна вважати аналітичною формою. Це можна обґрунтувати, базуючись на розумінні аналітичності, зокрема аналітичного утворення – можливість мати структуру, яка подібна до структури словосполучення, проте відрізнитися від нього, та вживатися "цілими словами". На думку О. Смирницького, *beon*, *wesan* та *weorþan* + Participle II не мають достатнього вираження особливого зв'язку між ними, тому не можуть вважатися аналітичними формами [5].

Враховуючи все вищезазначене, можна зробити такі висновки: давньоанглійський (синкретичний) період характеризувався використанням конструкцій дієслова-копули (зв'язки) та дієприкметника II для вираження дії, що виконується над підметом. Однак, говорити про наявність у давньоанглійській мові аналітичних форм пасиву ще занадто рано. Цьому

передувало декілька причин: 1) диференційоване використання дієслів-копул *beon*, *wesan* та *weorþan* вказує на ступінь їх драматизації, недостатньою для визнання цих дієслів допоміжними; 2) дієприкметник II мав відносну синтаксичну незалежність у межах пасивної конструкції це виражалося в узгодженні дієприкметника у роді та числі; 3) розташування компонентів пасивної конструкції у реченні зумовлювало певну дистантність й, навіть, препозицію дієприкметника по відношенню до дієслова-копули. Все це дозволяє вважати конструкції «дієслово-копула + дієприкметник II» скоріш за все синтаксичним утворенням, ніж аналітичними становими формами дієслова. Тим не менш, у межах нашого дослідження, ми залишимо статус давньоанглійських конструкцій такого типу дотепер риторичним, відкритим.

Список використаних джерел

1. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики / М.Я. Блох. – М.: Высшая школа, 1999. – 356 с.
2. Иванова И.П., Чахоян Л.П. История английского языка [Учебник. Хрестоматия. Словарь] / И.П. Иванова, Л.П. Чахоян. – СПб.: Издательство “Лань”, 1999. – 353 с.
3. Ильиш Б.А. История английского языка: [Учебник] / Б.А. Ильиш. – М.: Астрель, 2000. – 192 с.
4. Иофик Л.Л., Чахоян Л.П. Хрестоматия по теоретической грамматике английского языка / Л.Л. Иофик, Л.П. Чахоян. – Л.: Просвещение, 1967. – 213 с.
5. Смирницкий А.И. Древнеанглийский язык / А.И. Смирницкий. – М., Филологический факультет МГУ им. М. В. Ломоносова, 1998 – 318 с.